

Maurits Vissers is farmacologisch onderzoeker bij het CHDR. Op de achtergrond proefpersoon Rob.

FOTO TACO VAN DER EB

FARMACOLOGIE Hoe werkt ethisch en veilig geneesmiddelenonderzoek op mensen?

Iemand moet proefpersoon zijn

Het Leidse Centre for Human Drug Research (CHDR) test nieuwe geneesmiddelen op mensen. CHDR-farmacoloog Maurits Vissers vertelt over het hoe en waarom van zijn onderzoek en de doorgewinterde proefpersoon Bob (achternaam wegens privacy weggelaten) deelt zijn ervaringen.

Frank Rensen

Leiden ■ Misschien denkt de lezer nu: 'Lopen proefpersonen dan geen gevaar?' of 'Waarom worden medicijnen onderzocht in gezonde mensen?' Het zijn terechte vragen, ook volgens het CHDR zelf. De stichting lanceerde recent een informatiecampagne genaamd 'Logische Vragen', waarin deze en andere vragen op reclameborden door Leiden en de rest van Nederland werden verspreid. „We merken dat er allerlei aannames bestaan over het onderzoek dat wij doen, die vaak helemaal niet kloppen”, zegt CHDR-onderzoeker Maurits Vissers. „Bijvoorbeeld dat proefpersonen meer betaald krijgen als ze meer risico lopen.”

Dus vertaalden Vissers en zijn collega's die aanname naar een van de 'logische vragen', en zetten die met een uitgebreide toelichting (via een QR-code) op de campagne-posters. Vissers lijkt deze specifieke misvatting het liefst uit de wereld te willen helpen. „Natuurlijk bepalen we de vergoeding niet aan de hand van het risico. Alle onderzoeken die wij doen worden eerst beoordeeld door een onafhankelijk medisch-ethische toelatings-

commissie. Dat staat wettelijk vast. Hoe hoog vergoedingen zijn, hangt af van de duur van het onderzoek en de belasting op de proefpersoon.”

Smartwatch

Bij sommige onderzoeken kunnen proefpersonen dezelfde dag weer naar huis. Dit is bijvoorbeeld het geval bij medicijnvrij onderzoek, als het CHDR wordt gevraagd nieuwe medische apparatuur te testen. Zo heeft de ervaren proefpersoon Bob weleens een hele dag met een smartwatch rondgelopen, terwijl CHDR-onderzoekers de medische waarden die het horloge aangaf, controleerden aan de hand van hun eigen testresultaten.

Bij het analyseren van complexe geneesmiddelen kunnen proefpersonen een langere periode op locatie verblijven, zodat onderzoekers de eventuele werkingen en bijwerkingen in kaart kunnen brengen. Om bijvoorbeeld de effectiviteit

i
Logische vragen

De campagne 'Logische vragen' van het CHDR werd begonnen na een marktonderzoek naar aannames over menselijk geneesmiddelenonderzoek. Nederlanders bleken zich onder meer af te vragen hoeveel risico ze zouden lopen als proefpersoon, of ze blijvende schade kunnen oplopen en of ze zelfs genezen konden worden tijdens het onderzoek. Antwoorden op deze vragen zijn te vinden op de website van het CHDR, proefpersoon.nl.

van een pijnstiller te meten, wordt aan de proefpersonen gevraagd om voor inname een pijnprikkel te verdragen, voor zo lang als ze zelf redelijk vinden. Als ze na het innemen van het middel dezelfde pijnprikkel met gemak een langere periode aankunnen, heeft de pijnstiller zijn werk gedaan.

Beetje suf

Proefpersonen kunnen er tijdens het onderzoek altijd voor kiezen te stoppen. Bob heeft zelf nooit de neiging gehad vroegtijdig een streep onder een onderzoek te zetten. „Ik heb het nooit spannend gevonden. Soms voelde ik me een beetje suf, maar ik kan niet zeggen of dat kwam door bijwerkingen of doordat ik al een paar dagen alleen maar had zitten netflixen.”

Het CHDR is een stichting, heeft daarom geen aandeelhouders en de opbrengst gaat geheel terug in het onderzoek of opleiden van promovendi. Klanten van het CHDR

komen meestal uit de farmaceutische industrie, die medicijnen op mensen willen laten testen nadat ze uitvoerig onderzoek hebben gedaan in het lab en op dieren. „Nadat middelen bij ons zijn getest, kan het nog vijf tot zes jaar aan grootschalige registratiestudies kosten voordat ze in de apotheek komen te liggen.”

Bob heeft zijn laatste onderzoek wel achter de rug. Hij begint binnenkort aan een nieuwe baan. „Ik had er graag nog een willen doen, maar ik heb mijn hand laatst gebroken tijdens bokstraining. Je moet helemaal in orde zijn, wil je door de gezondheidsscreening heen komen.”

En hij deed niet alleen mee aan het onderzoek voor het geld. „Iemand moet het doen, en de mensen die mij raar aankijken dat ik aan deze onderzoeken deelneem, staan het volgende weekend ook gewoon op een festival met een pil in hun mik.”